

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2014. gada 7. aprīlī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Aija Branta, tiesneši Gunārs Kusiņš un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] akciju sabiedrības [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 39/2014),

k o n s t a t ē j a:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu izvērtēt likuma „Par nodokļiem un nodevām” 23. panta pirmās daļas otrā teikuma (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 105. pantam.

2. Apstrīdētā norma nosaka:

„Ja attiecībā uz konkrēto nodokli, nodokļu deklarācijas posteni, nodevu vai citu valsts noteikto maksājumu par attiecīgo taksācijas periodu ir veikta nodokļu revīzija (audits), tās atzinums ir galīgs un var tikt pārskatīts vienīgi tad, ja uzsākts kriminālprocess par krāpšanu, dokumentu viltošanu, izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas vai citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas var ietekmēt nodokļa apmēra noteikšanu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu arī gadījumā, ja pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu prasījums izvērtēt likuma atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu un 19.² panta pirmo daļu pieteikumu var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Šīs normas prasa, lai pastāvētu pamatota iespējamība, ka apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzēju.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka tai divkārt veikts nodokļu audits par vienu un to pašu taksācijas periodu. No pieteikumam pievienotā Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014. gada 6. februāra sprieduma lietā [...] izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai piemērota apstrīdētā norma. Līdz ar to pastāv pamatota iespējamība, ka šī norma aizskar Pieteikuma iesniedzēju, un tā ir tiesīga iesniegt pieteikumu.

6. Pieteikums iesniegts kā konstitucionālā sūdzība, līdz ar to tam jāatbilst arī citām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā.

6.1. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sūdzība augstākai institūcijai vai augstākai amatpersonai, sūdzība vai prasības pieteikums vispārējās jurisdikcijas tiesai u.c.) vai arī tādu nav. Savukārt saskaņā ar šā panta ceturto daļu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pēdējās institūcijas nolēmuma

spēkā stāšanās vai no pamattiesību aizskārums brīža, ja nav iespēju aizstāvēt pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Pieteikumā norādīts, ka par pēdējās institūcijas nolēmumu uzskatāms Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014. gada 6. februāra spriedums, kurš nav pārsūdzams. Sprieduma norādīts, ka Administratīvajai apgabaltiesai bija jāņem vērā tas, ka pirmais lēmums par audita rezultātiem ticis atzīts par spēkā neesošu, šis lēmums netika apstrīdēts un pārsūdzēts. Tāpēc nevar uzskatīt, ka audita atzinums ticis pārskatīts un apstrīdētajā normā noteiktais aizliegums netiek pārkāpts. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments, ņemot vērā šo, kā arī citus trūkumus, nolēma atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2013. gada 2. aprīļa spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Tādējādi administratīvais process šajā lietā nav beidzies. Administratīvajā apgabaltiesā tiesas sēde lietas atkārtotai izskatīšanai bija nozīmēta uz 2014. gada 20. martu, taču saskaņā ar Tiesu informācijas sistēmā pieejamo informāciju tiesas sēde pārcelta uz 2014. gada 20. maiju. Pieteikumā nav pamatots, kāpēc Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014. gada 6. februāra spriedums būtu uzskatāms par pēdējās institūcijas nolēmumu Satversmes tiesas likuma izpratnē, ja tiesvedība joprojām turpinās.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās un ceturtās daļas prasībām.

6.2. No Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta un 19.² panta sestās daļas 1. punkta izriet, ka pieteikumā nepieciešams juridiski pamatot katras apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Turklāt pieteikumā jāpamato, ka tieši šī neatbilstība izraisa pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 1. un 105. pantam. Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības tiek aizskartas tāpēc, ka apstrīdētā norma neaizliedz veikt atkārtotu nodokļu auditu par to pašu nodokli, nodokļu deklarācijas posteni, nodevu vai citu valsts noteikto maksājumu par to pašu taksācijas periodu gadījumā, kad iepriekšējais lēmums par audita rezultātiem atzīts par spēkā neesošu. Tādējādi pieteikums pēc būtības iesniegts nevis par apstrīdētajā normā noteiktu pamattiesību ierobežojumu, bet gan par tiesiskā regulējuma neesamību.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversmes 85. pants un Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pants izsmeļoši reglamentē Satversmes tiesas kompetenci.

Proti, Satversmes tiesa izskata lietas par likumu un citu normatīvo aktu atbilstību Satversmei. Tātad Satversmes tiesa var izvērtēt tikai normatīvajos aktos formulētas tiesību normas un nevar izvērtēt neesošas normas atbilstību augstāka juridiskā spēka normai (*sk. Satversmes tiesas 2001. gada 26. jūnija sprieduma lietā Nr. 2001-02-0106 secinājumu daļas 5. punktu un 2012. gada 19. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2012-03-01 13.2. punktu*).

Lai gan Satversmes tiesas praksē ir izskatītas lietas arī par tādiem tiesību ierobežojumiem, kas netieši izriet no kādas normas, tomēr šādu jautājumu izvērtēšanas robežas vienmēr bijušas cieši saistītas ar konkrētu apstrīdēto normu saturu un no augstāka juridiskā spēka tiesību normām izrietošu likumdevēja pienākumu rīkoties noteiktā veidā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 12. jūnija spriedumu lietā Nr. 2001-15-03, 2008. gada 9. maija spriedumu lietā Nr. 2007-24-01, 2010. gada 30. marta spriedumu lietā Nr. 2009-85-01, 2010. gada 4. oktobra spriedumu lietā Nr. 2010-15-01 un 2011. gada 18. marta spriedumu lietā Nr. 2010-50-03*).

Satversmes tiesa ir arī atzinusi, ka likumdevējam ir ievērojama rīcības brīvība, nosakot nodokļu kontroli un tās kārtību. Tas nozīmē, ka likumdevējam ir tiesības pēc sava ieskata, ievērojot samērīguma principu, noteikt nodokļu aprēķināšanas, ieturēšanas un maksāšanas kārtību un termiņus, kā arī nodokļu maksātāju un nodokļu administrācijas tiesības, pienākumus un atbildību (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 11. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-28-01 13. un 19.1. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka ar apstrīdēto normu pārkāpts tiesiskās paļāvības princips un citi Satversmes 1. pantā nostiprinātie tiesiskas valsts principi, turklāt ierobežojums nav samērīgs. Taču pieteikumā nav pamatots tas, ka likumdevējs, pieņemot apstrīdēto normu, būtu pārkāpis savas rīcības brīvības robežas, kā arī par to, kādā veidā pati apstrīdētā norma aizskar Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības. Turklāt no pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēju faktiski neapmierina Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014. gada 6. februāra spriedumā sniegtā apstrīdētās normas interpretācija un piemērošanas rezultāts.

Saskaņā ar Satversmes 85. pantu, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantu Satversmes tiesas kompetencē neietilpst tiesas nolēmumu un sniegtās tiesību normu interpretācijas pārvērtēšana (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2012-25-01 14.3. punktu*).

Līdz ar to pieteikumā sniegtais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta trešo daļu pieteikumu paraksta pieteikuma iesniedzējs. Pieteikumam nav pievienoti dokumenti, kas apliecinātu to, ka personas, kas Pieteikuma iesniedzējas vārdā parakstījušas pieteikumu, ir tiesīgas to darīt.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a:

atteikties ierosināt lietu pēc pieteikuma [..] akciju sabiedrības [..] (pieteikums Nr. 39/2014).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas
1. kolēģijas priekšsēdētāja

A. Branta